

SKUP 2002 – 27

Prosjekt: Herman er en lystig fyr
Medarbeider: Lena Glosemeyer og Geir Seljeseth
Publikasjon: Nordlys
Publisert: August – november 02
Medium: Avis
Tema:

Artikler publisert i Nordlys august til november 2002.

Jobbet frem av Lena Glosemeyer og Geir Seljeseth.

Nordlys, Pb 2515 9272 Tromsø, tlf 77623500

Kontakt Geir Seljeseth, geir.seljeseth@nordlys.no eller 90823500

Herman er en lystig fyr ... når han er på reise

Innledning

Det konkrete arbeidet med denne saken startet i juli 2002. Men allerede på vårparten fikk vi inn tips som gjorde at vi startet med forundersøkelser. Vi fikk begge, uavhengig av hverandre, henvendelser som gjorde det nødvendig å starte et mer konkret arbeide. I midten av juli ble det både tid og rom til å starte med den fysiske jobben. Vår interesse var vekket hver for oss, men vi så det som naturlig å samarbeide om å gjennomgå alle økonomiske forhold som vedgikk toppledelsen i kommunen. Begge jobbet vi med politikk som fagfelt og så nytten av å være to sammen om å gjøre jobben.

Problemstilling

Problemstillingen var om all bruk av kommunale midler var gjort i henhold til lover og regler av toppledelsen i Tromsø kommune. Vi konsentrerte oss om både pengebruken på kommunens vegne og privatøkonomiske forhold mellom topledere og kommunen.

Metoder

Det første vi gjorde var å framlegge problemstillingen overfor økonomisjefen i Tromsø kommune, Sylvi Fjellheim. Var det mulig for oss å få innsyn i regninger og bilag som var levert inn av ordføreren og rådmannen? Da dette ikke tidligere var blitt gjort i Tromsø kommune, var hun usikker om vi juridisk sett hadde tillatelse til dette. Vi kontaktet derfor Ina Lindahl i Norsk Presseforbund, som umiddelbart sendte oss en uttalelse fra Justisdepartementets lovavdeling vedrørende innsyn i reiseregninger og underbilag. Denne uttalelsen gjaldt innsyn i statsråders reise- og representasjonsregninger, men Lindahl var helt klar på at denne også ga oss innsynsrett i reise- og representasjonsregninger til ordførere og byråkrater i kommuner.

Uttalelsen ble fakset over til økonomisjefen. På vegne av oss informerte hun kommunalsjef Per Limstrand, rådmann Stein Rudaa, ordfører Herman Kristoffersen og de øvrige heltidspolitikerne i Tromsø kommune om vår innsynsrett.

Da dette var ordnet, hjalp økonomiavdelingen i Tromsø kommune oss med å sortere ut alle regninger som var levert inn av ordføreren, rådmannen og de øvrige heltidspolitikerne. Alle bilagsnumrene ble ført på ei liste som ble printet ut til oss.

I utgangspunktet ønsket vi å sjekke gjennom alle regningene fra da ordfører Herman Kristoffersen tiltrådte i oktober 1999, men dette lot seg ikke gjøre. Hele administrasjonen hadde flyttet i nye lokaler fordi rådhuset er revet og et nytt er under oppføring. Store deler av arkivet var stuvet ned i en container og det var fysisk umulig å komme til. Arkivet i det midlertidige rådhuset oppbevarte kun regninger og bilag fra 2001 og til dags dato.

Totalt utgjorde lista likevel flere hundre regninger. Vi valgte å ta stikkprøver av regningene. Vi plukket ut regninger med høye summer og med ordførers navn på. Første gang vi begynte å leite i arkivet, sjekket vi også regningene til rådmannen, men da vi etter hvert så at alle hans regninger var sirlig utført med alle opplysninger som var nødvendig for å bli godkjent, valgte vi heller å konsentrere oss om ordføreren.

Vi fant nemlig ganske fort et mønster i Herman Kristoffersens reise- og representasjonsregninger; nesten alle hans representasjonsregninger hadde mangelfulle opplysninger. Eksempelvis skrev han ikke hvem han hadde spandert middag på, heller ikke i hvilken anledning.

Den første dagen fant vi en regning på 1150 CDer signert av politisk rådgiver Hilde Sjurelv. Vi undret oss over om hun hadde fullmakt til å kjøpe disse cd-ene.

Vi fant også en faktura på to flybilletter til en representasjonstur til filmfestivalen i Cannes. Den ene billetten var i ordførerens navn, den andre var i samboerens navn. Hadde han fullmakt fra formannskapet til å ta henne med seg på denne turen? Ledelsen i filmfestivalen i Tromsø hadde gått ut i lokalavisene tidligere og sagt at ledsagerne hadde fått turen betalt av filmfestivalen – ikke av Tromsø kommune.

De neste dagene i arkivet fant vi en innlevert reiseregning fra hele Cannes-turen. Herman Kristoffersen hadde latt Tromsø kommune betale for kost og losji for samboeren, samt for en ekstra natt på hotell.

Vi fant også en faktura på en ferietur til Lisboa for samboeren og han selv. Videre at Tromsø kommune hadde betalt for en Oslo-reise til Programkomiteen i Arbeiderpartiet. Og til sist et klippekort på fergen som går til Vengsøy, der ordføreren har sitt fritidshus.

Vi tok kontakt med en kilde som har inngående kunnskap om skattelovgivningen. Der fikk vi opplyst at ordføreren plikter å skatte for både ferieturen og klippekortet, hvis det ikke foreligger dokumentasjon som tilsier annet. Slik dokumentasjon forelå ikke – og foreligger fortsatt ikke.

Vi satt nå på opplysninger om ordførerens håndtering av reise- og representasjonsregninger som måtte ut i offentligheten.

Konfrontasjon

Vi visste at vi måtte være helt sikre på saken vi skulle skrive, og dermed var vi pinlig nøyaktig med å dokumentere hvilke avvik vi hadde funnet.

Den første saken som vi konfronterte ordfører Herman Kristoffersen med var innkjøpet av 1150 CD-er med bandet Badger på kommunens regning. Den gangen avviste ordfører Herman Kristoffersen hele saken med at han kjente dårlig til den, og hans politiske rådgiver hadde styrt med den. Det gjorde vi den 2. august og saken sto på 3. august. Vi valgte å kjøre denne saken separat fordi vi ikke betraktet den som en del av de privatøkonomiske forholdene mellom ordføreren og kommunen.

Disse forholdene kom vi tilbake til en drøy uke seinere. Den 12 august var vi ferdige med alle privatøkonomiske forhold som gikk på ordfører Herman Kristoffersen, og vi valgte da å konfrontere han med våre funn. Vi møtte han etter et annet intervju han hadde gjort og ba om å få snakke med ham. Vi begge ble med han tilbake på hans kontor, og fortalte han at vi hadde gjort en del funn. Vi ville legge dem fram, og la han få noen timer på å finne ut av forholdene. Det var han ikke interessert i. Han ville svare etter hvert.

Ordføreren ble mer og mer opphisset da vi la fram de ulike funnene. Men han svarte for så vidt på våre spørsmål. Den eneste innrømmelsen han gjorde underveis var at en flybillett til Oslo som var brukt til møte i Arbeiderpartiets programkomité, ikke burde ha havnet i kommunens regnskap.

Alle de andre forholdene avviste han som forfølgelse og ble ilter etter hvert. Vi returnerte tilbake til avisen, og hadde vi en gjennomgang med sjefredaktøren og ble enige om at vi hadde ingen hast med å få dette på trykk dagen etter. Ordføreren var så opphisset da vi forlot at det ville være fornuftig å gi han ett døgn ekstra for å la våre funn synke inn. Det var en mulighet han ikke benyttet seg av.

Offentliggjøring

Da saken prydet forsiden i Nordlys den 14 august, førte den også til at det flammert opp en kraftig debatt. Ordføreren selv svarte på de avdekte forholdene dagen etter i et leserbrev og karakteriserte dem som usannheter og forvrengninger bevisst satt ut for å skade han. Kristoffersen avviste alle forholdene som uproblematisk. Men

så enkelt ble det ikke for ham. Kontrollutvalget i Tromsø kommune hadde allerede startet å se på cd-saken og tok nå fatt på alle forhold som angikk Herman Kristoffersen.

Fem dager etter at Kristoffersen hadde sitt motsvar på trykk inviterte han til pressekonferanse hvor vi møtte en helt annen ordfører. Denne gangen beklaget han flere forhold og medgikk at han skulle betale tilbake alt som angikk samboerens reise til Cannes. Dette skulle gjøres og på samme tid skulle ordføreren og rådmannen skape ryddighet i alle forhold som angår anvisninger og attestasjoner.

Under hele denne perioden holdt vi tett kontakt med kilder både i det politiske og administrative system. Det gjorde at vi var ledende hele vegen på alle nyheter som angikk denne saken.

I september ble det klart at kommunerevisjonen skulle granske alle i toppledelsen i kommunen. Undervegs i arbeidet fra kommunerevisjonens side, ble Nordlys kontaktet med forespørsel om kommunerevisjonen kunne få kopiere alle bilagene vi hadde tatt ut av regnskapet. Dette ble selvsagt avvist fra Nordlys side med henvisning til at det vi offentliggjør kommer i avisen. Kommunerevisjonen ga uttrykk for at de hadde problemer med å gå like metodisk til verks som oss.

10. oktober kom rapporten om Herman Kristoffersens privatøkonomiske forhold fra Tromsø kommunes kontrollutvalg og det falt harde ord om opptreden til ordføreren. Alle forholdene som Nordlys hadde avslørt i august ble trukket fra kontrollutvalget og stemplet som kritikkverdige. I tillegg hadde de funnet et tilfelle hvor Herman Kristoffersen hadde belastet kommunen for tax-free kvoten og noen klesplagg fra en flyplass i Japan.

Den 17. oktober ble rapporten vedrørende innkjøpet av 1150 CD-er offentliggjort. Også her måtte ordføreren tåle ramsalt kritikk. Hans politiske rådgiver hadde ingen formell rolle. Dermed hadde hun ingen myndighet til å bruke penger på vegne av kommunen. Ordføreren ble også kritisert fordi han ikke klargjorde sin rolle i denne saken, i og med at han gjennom familieband var knyttet til bandet som utga cd-en.

Den 25. oktober gjorde Herman Kristoffersen det klart at han ville trekke sitt kandidatur til ordførerjobben nok en periode. På en pressekonferanse innrømmet han at mediekjøret hadde vært hardt, men hevdet at det var hensynet til kjærligheten og vennene som gjorde at han ikke ville ta en ny periode. Dette var seks dager før kommunestyret i Tromsø skulle behandle kontrollutvalgets rapporter.

Kommunestyrets behandling av saken ble en formell kritikk av ordføreren. Kommunestyret sluttet seg til rapporten fra kontrollutvalget, men flere trakk fram at de ikke ville «kjøre noe løp», fordi han allerede hadde tatt konsekvensen og trukket seg fra nominasjonsprosessen.

Det varte en drøy måned, hvor Kristoffersen åpnet for at han kunne tenke seg å stille på nytt. Noe han endelig gjorde rett etter nyttår i år.

I tillegg til våre redaksjonelle artikler om saken avstedkom den mange kommentarer og leserbrev i vår egen avis. Det ble også mye oppmerksomhet i andre medier både lokalt og nasjonalt i denne saken.

Tidsbruk

Vi hadde frie tøyler fra ledelsen i redaksjonen til å bruke tid på dette prosjektet. Under innsamlingen av dokumentasjon i kommunes bilags- og lønnsarkiv, brukte vi et drøyt ukesverk til sammen. Begge journalistene jobbet i lange perioder på heltid med kun denne saken.

Konsekvenser

Saken fikk mye oppmerksomhet både i de lokale medier, men også i riksmidlene. Den fikk også konsekvenser for både ordføreren og for hvordan kommunen håndterer regninger fra ansatte;

* Kommunen strammet inn anvisningsfullmakten. Inntil denne saken rullet opp, hadde en underordnet i rådmannens stab hatt rådmannens fullmakt til å anvisе samtlige regninger fra ordføreren. Nå skal samtlige regninger anvises av rådmannen personlig.

* Kommunerevisjonen har gjennomgått sine rutiner og vil se på muligheten for å kontrollere regningene til topplederne i kommunen.

* Kommunen utarbeidet retningslinjer/reglement for føring av reise- og representasjonsregninger.

* Ordfører Herman Kristoffersen valgte å trekke seg om ordførerkandidat for Tromsø Arbeiderparti foran høstens kommune- og fylkestingsvalg.

* Ordførerens politiske rådgiver fikk klargjort at vedkommende ikke har noen formell stilling i kommunen, og kan dermed ikke forplikte kommunen økonomisk.

Vedlegg

Alle artikler som har stått på trykk i Nordlys om saken fra og med den 3 august 2002 til og med etter kommunestyret den 1 november 2002.